

Izhaja vsako drugo soboto.
Naročnina: 5 Din četrtletno, 10 Din
polletno.

DELO

Uredništvo: Ljubljana, Šelenburgova
ulica 7/II. — Upravništvo: Ljubljana,
Prešernova ulica 54.

Ljubljana, 19. januarja 1929.

Ko stopamo v drugi letnik «Dela»,
ne bo odveč, ako povdarimo tole:

«Delo» je neodvisen, strokovni list
narodnega delavstva in nameščencev
in izhaja predvsem zato, da stalno in-
formira članstvo Narodno-strokovne
zveze o vseh aktualnih socialnih in
gospodarskih razmerah v naši državi
in po svetu.

Izhajanje «Dela» je odvisno izključ-
no le od podpore organiziranega na-
rodnega delavstva. Ako se narodno
delavstvo ne bo zavedalo svojih dolž-
nosti do organizacije, potem tudi «De-
lo» ne bo moglo izhajati.

«Delo» izhaja vsakih štirinajst dni.
Naše stremljenje gre za tem, da bi
«Delo» izhajalo tedensko. Vendar je
zaenkrat še štirinajstdnevno izhaja-
nje «Dela» v nevarnosti, ker vsi člani
ne izpolnjujejo dolžnosti, ki so jih
prevzeli napram «Narodni strokovni
zvezi».

Delavstvo sicer priznava, da je nje-
gova bodočnost odvisna od dobrih or-
ganizacij. Navzlic tej zavesti pa naza-
duje strokovni pokret v Sloveniji. Ni
samo organizacija narodnega delavstva
taka, kot bi morala biti, ampak vse
strokovne organizacije hirajo vsled
malomarnosti delavstva.

Ozdravljenje delavskih strokovnih
organizacij mora priti, ako hočemo, da
doseže delavstvo socialni napredek in
večja gmožna sredstva za preživljanje.
Ni dovolj, da sem član organizacije,
da podpiram s pritrilnimi izjavami
delavski pokret, ampak moram tudi v
organizaciji aktivno sodelovati in toč-
no plačevati predpisane prispevke. Iz
nič se organizacija ne more vzdrževati.
Centralno tajništvo stane denar in tu-
di pota delegatov, ki so potrebna za
intervencije in sestanke, niso zastoj.
Organizacija štedi in veliko tovarišev
se zastoj in iz idealizma žrtvuje za
organizacijo. Nevzdržno pa je, da bi
le nekateri morali vse napraviti, žrt-
vovati čas in denar, velika večina bi pa
stala ob strani in čakala le na dobro-
te, ki naj jih drugi izbojujejo. Brez iz-
jeme vsi člani organizacije morajo so-
delovati in vsakdo je dolžan, da po
svojih močeh in sredstvih prispeva k
organizatornemu delu. Najmanj, kar
se lahko od vsakogar zahteva je to, da
v redu plačuje organizacijske prispev-
ke. Vsak plačan prispevek se vsakemu
članu stokrat obrestuje. Vsaj ga or-
ganizacija štiti v vseh sporih medz-
nega razmerja. Organizacija bo edina
v položaju, da na merodajnih mestih
izposluje vse splošne socialne zahte-
ve delavstva in pripori delavstvu moč
in vpliv v družbi in državi.

Z napredkom organizacije bo na-
predovalo tudi naše glasilo «Delo». Ve-
liko večje bo lahko po obsegu in po-
polnejše po vsebini. Že sedaj mora pri-
znati vsakdo, da je «Delo» eno izmed
najboljše urejanih delavskih stro-
kovnih glasil. O vseh delavskih vpra-
šanjih prinaša temeljita in stvarno
utemeljena poročila in je ob vsaki pri-
liki, kadar so bili v nevarnosti delav-
ski interesi, zavzelo vzgledno borbeno
stališče. «Delo» zasluži podporo delav-
stva in velika, nenadomestljiva škoda
bi bila, ako bi moralo vsled delavske
nezavednosti prenehati izhajati. Vemo,
da narodno delavstvo z odločnostjo
odklanja že samo misel, da bi izgubilo
svoje glasilo. Ni pa dovolj samo pri-
znati «Delu» nujnost obstoja, treba
je tudi za obstoj «Dela» nekaj storiti.
Treba je biliti zvest in reden član Na-
rodno-strokovne zveze, treba je v re-
du plačevati članske prispevke in na-
rodni delavci so izvršili svojo dolž-
nost, ki jo imajo napram svoji organi-
zaciji in svojemu glasilu.

Končna in poglavitna dolžnost vseh
narodnih delavcev je tudi ta, da svoje
glasilo pazljivo čitajo. O člankih deba-
tirajo in redno dopisujejo. List bo ži-

Vrhovni svet narodnih delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij

Narodne delavske in nameščenske
strokovne organizacije sicer še nimajo
izdelane enotne ideologije o ciljih stro-
kovnega pokreta, vendar pa združujejo
v svojih vrstah miselno tako sorodno
članstvo, da gotovo ni nobenega zadrž-
ka, če si vse te organizacije ustanove
skupen posvetovalni in akcijski organ,
ali kakor ga mi imenujemo: Vrhovni
svet narodnih delavskih in nameščens-
kih strokovnih organizacij.

Zavedamo se, da bi zadeli na nepre-
magljive težave, ako bi si postavili za
cilj, da organizatorno-propagandno ve-
žemo narodne strokovne organizacije v
eno celoto. Nekatere narodne strokovne
organizacije so že centralizirane izven
meja Slovenije in vezane na sklepe
central v vseh vprašanih ožjega stro-
kovnega pokreta. Mnenja smo pa, da
imamo v Sloveniji vendarle množico
skupnih zadev, ki jih bi lahko skupno
obravnavali in sklepali o tem, ako so za-
deva enotne akcije vrhovnega sveta.

Narodno delavstvo in nameščentvo
gotovo reflektira, da je zastopano v
važnih socialnih ustanovah, kot v De-
lavski zbornici, Pokojniškem zavodu,
Trgovskem bolniškem podpornem dru-
štvu, Okrajnem uradu za zavarova-
vanje delavcev, Bratovskih skladnicah
itd. Ne uvidimo potrebe, da bi se narod-
ne strokovne organizacije ločeno pote-
govale za zastopstvo v teh socialnih
institucijah. Nasprotno, interes narodnih
strokovnih organizacij je, da nastopajo
enotno v borbi za zastopstvo v teh so-
cialnih ustanovah, tembolj, ker je prak-
sa pokazala nujno potrebo, da vse na-
rodne strok. organizacije pri delu v so-
cialnih ustanovah enotno nastopajo in
tudi glasujejo. Skupen nastop je vedno
prinesel uspehe, ločeni nastop pa poraze
in nepotrebna izigravanja, ki so imela za
posledico nezaupanje in malodušje.

Dalje je izven dvoma, da bi vrhovni
svet lahko uspešno uveljavljal svoje
mnenje pri ustvarjanju socialne zaka-
nodaje in da bi bil poklican, da skupno,
z združenimi močmi čuva pridobitve, ki
so jih zadnja leta dosegli delavci in
nameščenci. Zakaj bi ne bile skupne ak-
cije vseh narodnih strokovnih organiza-
cij za osemurnik, za izpopolnitev bolni-
škega zavarovanja, za uvedbo splošne-
ga starostnega zavarovanja, za uveljav-
ljanje splošnih socialnih načel v vseh
javnih korporacijah itd? Prav nobenega
zadržka ni, da se vse te akcije izvedejo
skupno in da damo enotnemu mnenju
vsega narodnega delavstva in name-
ščentva najjačjega poudarka.

vahen in prav zanimiv šele takrat, ko
bo prinašal vesti iz vseh krajev, kjer
je zastopano narodno delavstvo.

Zavedati se moramo, da je «Delo»
resno strokovno glasilo delavstva. V
«Delu» ni prostora za smešnice, brez-
plodne zafrkacije in romane. Predrag
je tisk in papir ter premalo prostora
imamo, da bi lahko po cele strani iz-
gubljali za dvomljivo zabavno čtivo.
Preresni so časi, da bi pisali o pleh-
kih stvareh, ko nas pa kliče dolžnost
delati, delati za dobrobit delovnega
ljudstva. Opustimo zabavo v svojem
resnem glasilu in razmišljajmo raje o
tem, kako rešiti delavce bede in jim
pomagati do človeka dostojnega živ-
ljenja.

Težko je delo za organizacijo in de-
lavski tisk. Ne smemo pa obupati. Tu-
di vseh trenutnih neuspehov ne. Veli-
kih bojev se ne izvojuje, ako držimo
križem roke. Z zaupanjem, s tovariško
solidarnostjo pojdemo na delo in uspeh
našega dela ne izostane.

V vrhovnem svetu ne bi smela no-
bena organizacija majorizirati druge.
Vsi sklepi bi morali biti soglasni in skup-
nost akcije se prizna šele tedaj, ako vsi
članj Vrhovnega sveta pristanejo na to.
S to določitvijo se ni nobeni narodni
strokovni organizaciji bati, da bi bil Vr-
hovni svet zanj breme ali zadržek za

Delovni čas v obrti in trgovini

Velič župan za ljubljansko oblast je
izdal novo naredbo o odpiranju in zapi-
ranju trgovinskih in obrtnih obratoval-
nic. Po tej naredbi smejo biti odprte
trgovinske obratovalnice v okolišju
ljubljanske policijske direkcije 8 ur in na
deželi 9 ur dnevno. Obrtne obratovalni-
ce so v vsej ljubljanski oblasti odprte po
devet ur na dan. Važna je izjema, da so
vse one obrtne obratovalnice ki so bile
doslej odprte le osem ur, tudi še nada-
lje le toliko časa odprte.

Za špecerijo in kolonijalo je uveden
deseturni delovnik, le v Ljubljani se
dela po devet in pol ur na dan.

V pekovskih obratih se dela po dnevi
in ponoči in tudi od sobote ponoči na
nedeljo. Vendar pa ne smejo biti pekov-
ski pomočniki zaposleni več kot osem
ur dnevno in morajo imeti tekom tedna
36 urni nepretrgani odmor. Vajenci in
ženske se za nočno delo sploh ne smejo
uporabljati, kot to določa zakon o za-
ščiti delavcev.

Za mesarske pomočnike v Ljubljani
se je delovni čas zboljšal v toliko, da
so mesnice in stojnice v času od 1. no-
vembra do 1. marca ob nedeljah ves
dan zaprte. Mesarski pomočniki so na ta
način vsaj za nekaj mesecev v letu
dosegli nedeljski počitek.

Za brivske, frizerske in kosmetične
obratovalnice je predpisano, da so lah-
ko odprte deset ur dnevno. Po ministr-
ski naredbi, ki ureja čas odpiranja in
zapiranja trgovskih in obrtnih obrato-
valnic, se pa ne sme brivskih pomočni-

njene specijalne strokovne težnje, bodi-
si v načelnem ali organizatornem smi-
slu. Vsaka organizacija bi odposlala v
Vrhovni svet tudi enako število članov,
seveda le najboljše izmed najboljših.

Uresničitev Vrhovnega sveta je torej
silno lahko izvedljiva. Samo nekaj do-
bre volje je treba imeti in upoštevati
velike naloge Vrhovnega sveta.

Predlog o ustanovitvi Vrhovnega sve-
ta je v diskusiji in pozivamo vse narod-
ne strokovne organizacije delavcev in
nameščencev, da povedo svoje mnenje!

kov dalje zaposlovati kot devet ur
dnevno. Brivski pomočniki se morajo to-
rej v obratih izmenjavati, ako hočejo
imeti delodajalci svoja obratovališča od-
prta po deset ur na dan.

V naredbi velikega župana za ljub-
ljansko oblast je določeno, da smejo bi-
ti v občinah Laško, Sv. Krištof, Dol pri
Hrastniku in v Trbovljah odprte trgov-
ske obratovalnice ob plačilnih dneh Tr-
boveljske premogokopne družbe za 1
uro dalje. Trgovski pomočniki smejo biti
zaposleni le po deset ur dnevno. Trgov-
skih pomočnikov se torej ne sme siliti,
da bi brez plačila za čezurno delo de-
lali po enajst ur dnevno. Ako bodo imeli
v navedenih krajih svoje obratovalnice
na plačilne dneve Trboveljske premogo-
kopne družbe odprte svoje obratovalni-
ce enajst ur, se morajo preje sporazu-
meti z uslužbenci glede plačila za nad-
uro, ali pa priznati možnost izmenjave
osebja.

Popoln nedeljski počitek je predpisan
le za Ljubljano in del njene okolice ter
za mesto Kranj in njega okolico v raz-
dalji 5 km. V vseh drugih krajih je za
trgovske in obrtne obratovalnice pred-
pisano dveurno delo ob nedeljah. Pra-
znovanje verskih praznikov je deloma
ukinjeno.

Članstvo Narodno-strokovne zveze se
naj obrača na svojo centralo v vseh
slučajih, kadar bi se kršilo naredbo
ljubljanskega velikega župana in kadar
bi naši organizirani člani želeli imeti po-
jasnila o posameznih določbah nare-
dbe.

Ustanove za delavce

1. Delavske zbornice

Delavske zbornice so bile v naši dr-
žavi ustanovljene z zakonom o zaščiti
delavcev z dne 28. februarja 1922. leta.
Delavske zbornice so razredne pred-
stavnice delavcev in nameščencev. V
državi imamo šest Delavskih zbornic,
in sicer v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani,
Sarajevu, Splitu in Novem Sadu.

Po zakonu je predpisano, da izvršuje
vsaka Delavska zbornica predvsem te-
le naloge:

1. podaja pristojnim državnim in sa-
moupravnim organom poročila, mnenja
in predloge o ureditvi delovnih odnoša-
jev med delodajalci in delavci, o vpra-
šanih delavskega zavarovanja, delov-
nih trgov, delavskih stanovanj, socialne
higijene, delavske prehrane, prosvete in
o vseh ostalih vprašanjih, ki se direk-
tno ali indirektno dotikajo interesov de-
lavcev in nameščencev;

2. gleda na to, da izvršujejo država
in samoupravna oblastva pravilno ve-
ljavne zakone in naredbe, ki se tičejo
interesov delavcev in nameščencev, in
da pošilja po potrebi tozadavne vloge
pristojnim oblastvom;

3. oddaja mnenja o ustanavljanju
in organizaciji javnih naprav za pospe-
ševanje obrti, trgovine in prometa, v
kolikor je to v zvezi z interesi delav-
cev in nameščencev;

4. posreduje pri sklepanju kolektiv-
nih pogodb, kakor tudi pri poravnanju
sporov med delavci in nameščenci na
eni in delodajalci na drugi strani, ako
to zažele prizadete stranke ali pristoj-
na državna oblastva;

5. vodi statistiko in zbira podatke o
vprašanih, ki se tičejo delavcev in na-
meščencev, nadalje da podaja poročila
o svojem delovanju ministrstvu za so-
cialno politiko;

6. zbira in hrani delovne pogodbe, ki
so se sklenile v njenem območju;

7. vodi evidenco o delavskih in stro-
kovnih organizacijah, vzdržuje stalno
zvezo z njimi ter vpliva na smer njih
delovanja;

8. posreduje in intervenira direktno
pri vseh državnih uradih, napravah in
delodajalcih, kadarkoli zahtevajo to in-
teresi delavcev in nameščencev;

9. da ustanavlja in organizira po la-
stni iniciativi naprave za pospeševanje
ekonomskega, socialnega in kulturnega
položaja delavcev in nameščencev.

Vršeč te naloge, se obrača zbornica
neposredno na vse državne in samo-
upravne oblasti in ustanove in stoji v
posebno tesni zvezi z ustanovami, ki
imajo za cilj ureditev delovnih odnoša-

jev med delodajalci in delavci in ki rešujejo vprašanja delavskega zavarovanja, delovnega trga, delavskih stanovanj, socialne higiene, delavske prehrane, prosvete in ostalih vprašanj, ki se tičejo posredno ali neposredno interesov delavcev in nameščencev.

Organi Delavske zbornice so: skupščina, upravni odbor z administrativnim osebjem, finančna kontrola, zaupništva in poročevalci in osrednje tajništvo Delavskih zbornic v Beogradu.

Za Slovenijo imamo Delavsko zbornico v Ljubljani, ki ima svoje uradne prostore na Miklošičevi cesti v novi palači, ki je bila zgrajena s pomočjo ljubljanske mestne občine.

Skupščina Delavske zbornice za Slovenijo je bila izvoljena meseca februarja 1926. Funkcijska doba izvoljene skupščine traja tri leta. Člane skupščine Delavske zbornice imajo pravico voliti delavci in nameščenci brez razlike spola, ki so zavezani zavarovanju zoper bolezen in ki so dovršili 18. leto starosti.

Prvi volilni red Delavske zbornice za Slovenijo je potrdil minister za socialno politiko z dne 2. avgusta 1925. Na podlagi tega volilnega reda so se nato vršile prve volitve, pri katerih so dobili narodni delavci 8359 glasov in 9 zastopnikov na skupščinah Delavske zbornice, ki šteje 50 članov. Privatni nameščenci so sestavili kompromisno listo. Privatni nameščenci, člani Zveze društev privatnih nameščencev v Sloveniji, so z zastopniki narodnega delavstva nato vstopili v skupen klub, ki šteje 13 članov.

Skupščina Delavske zbornice sklepa predvsem o zborničnem proračunu, daje smernice zborničnemu delu in voli članke upravnega odbora, ki ima redno vsa-

ki mesec svoje seje. V upravnem odboru Delavske zbornice ima Narodni klub dvoje članov. Skupščina izvoh tudi finančno kontrolo, ki redno nadzira gospodarstvo Delavske zbornice.

Delavska zbornica ima svojo ekspozituro v Mariboru in posebno prosvetno organizacijo s svojo centralo v Ljubljani in podružnico v Mariboru. Poleg ljubljanskega uradnega poslopija ima Delavska zbornica še svoje poslopije v Celju in je tudi vse pripravljeno, da dobi Delavska zbornica svoje poslopije v Mariboru.

Stroški Delavske zbornice se krijejo iz prispevkov, ki jih plačujejo delavci in nameščenci zaeno s prispevki bolniškega zavarovanja. Prispevek znaša 0,3 odstot. zavarovane mezde ali plače.

Nova skupščina Delavske zbornice se bo izvolila na podlagi volilnega reda, katerega je odobril minister za socialno politiko dne 9. februarja 1928.

Kar je za trgovca, obrtnika in industrijskega zbornice, to je za delavce in nameščence »Delavska zbornica«. Zavedati se moramo, da je Delavska zbornica mlada institucija, ki je šele v razvoju. Navzlic kratki dobi pa, kar obstoja, je ponovno dokazala svojo neprecenljivo pomembnost za delavce in nameščence. Prav bi bilo, da bi se tudi delavci veliko bolj zanimali za najvišjo predstavnicu svojih teženj.

Kdor se hoče pogloblje seznaniti z nalogami in že izvršenim delom Delavske zbornice, ta naj čita Zakon o zaščiti delavcev, Pravila Delavske zbornice, Letna poročila Delavske zbornice in Volilni red Delavske zbornice. Vse navedene publikacije se dobe v tajništvu Narodno-strokovne zveze.

ustanov na delojemalce, oziroma delavce in nameščence.

S skupnim in sporazumnim nastopom dosežemo skupno in sporazumno delo v delavskih ustanovah. Prav to je pa najvažnejše, če nečemo, da izgubimo že pridobljene pravice.

Sicer se pa po večini skupno delo v delavskih in nameščenskih ustanovah že vrši. Posebno v zadnjem času imamo v tem pogledu zaznamovati prav razveseljujoča dejstva.

Volitve v Pokojninski zavod za nameščence in v Trgovsko bolniško podporno društvo se niso vršile. Vsi strokovno organizirani nameščenci so se zedinili za eno listo, brez vseh težav so se razdelila mesta v zastopstvu obeh socialnih zavodov in z gotovostjo je pričakovati, da bo tudi skupno delo mogoče. Nameščenska zavoda, ki sta v razvoju, ne bosta trpela vsled medsebojnih nasprotstev raznih idejnih smeri strokovnih organizacij. Pokojninski zavod za nameščence in Trgovsko bolniško društvo bo napredovalo in vsi nameščenci bodo smatrali obe ustanovi za svojo skupno, splošno last, katero je treba tudi skupno, solidarno braniti in pospeševati v njenem razvoju.

V Delavski zbornici vsi zastopniki raznih idejnih smeri strokovnega pokre-

ta že tri leta složno delajo. Prave opozicije ni, kajti vsem je pri srcu napredek najvišjega delavskega predstavništva. Nihče ne poskuša uganjati demagogije, ampak vsi od prvega do zadnjega se udeležujejo dela, da zgrade delavski zbornici trdne in solidne temelje.

Prav isto razmerje kot pri Pokojninskem zavodu za nameščence, Trgovskem bolniškem podpornem društvu in pri Delavski zbornici, mora nastopiti tu pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. Vsi in vsakdo mora delati na to, da se ustvari harmonično sodelovanje vseh zainteresiranih, organiziranih strokovnih skupin.

S tem, ko se izrekamo za složno strokovno delo v vseh delavskih in nameščenskih institucijah, propagiramo idejo premirja medsebojnih bojev v zastopstvu ustanov, ki so last vseh delavcev in nameščencev. Partizanske tendence naj se umaknejo složnemu, pozitivnemu delu. Delavci in nameščenci dobe potem zopet vero v svoje socialne ustanove, nastopilo bo splošno pomirjenje duhov in napredek socialnih ustanov je zagotovljen; lepša bodočnost socialnih in gospodarskih teženj delavcev in nameščencev ne bo več le fantom, ampak živa resnica.

Vsej slovenski javnosti v slobodni domovini!

Naši zatirani bratje pod fašistično Italijo krvave iz nešteti ran. Dan za dnem zapuščajo politični in gospodarski bedneži nesrečno grudo in se zatekajo k nam na pomoč in podporo. In tu začneja zanje nov križev pot. Slovenska javnost ne pozna niti v najširših obrisih te strašne tragike, ki jo preživljajo na naših tleh vedno nove trume teh bednih brezdomincev. Brez sredstev, strehe in dela tekajo navadno brez uspeha od vrat do vrat zaprtih domov.

Sla je priklopela do vrhuca, pomoč je nujna.

To žalostno spoznanje je izsililo ustanovitev »Meddruštvenega odbora za pomoč primorskim emigrantom«, ki ga sestavljajo po svojih delegatih »Jugoslovenska Matica«, »Slovenska Straža«, »Organizacijo jugoslovenskih emigran-

tov«, društvo »Soča«, »Kolo jugoslovenskih sester«, »Klub primorskih Slovencev« in »Klub Primork«.

Odbor se zaveda, da bo uspela ta podporna akcija le v koncentriranem prizadevanju vse slovenske javnosti in najboljših njenih simov. Kot prvi svoj korak smatra za potrebno, da se obrne z gorečo prošnjo na vse naše časopise, da otvorijo v podporo nesrečnih beguncev in v znak narodne manifestacije takoj stalno kolekto, kjer naj se tedensko izkazujejo vsi došli prispevki v lajšanje bede in trpljenja tega najbolj preganjanega dela našega naroda. Vsak najmanjši dar pomenja gnotno in moralno pomoč ter izraz solidarnosti našim trpinčnim bratom.

Meddruštveni odbor za pomoč primorskim emigrantom.

Delavsko pravo in zaščita

Posledice kršitve predpisov o mezdi

V tem pogledu velja predvsem osnovno pravno načelo: vsaka pogodba, ki je sklenjena v nasprotju z zakonitim predpisom, je neveljavna in zlasti ne veže delavca ter ne ustvarja nobenih pravic in dolžnosti.

Iz tega osnovnega pravnega načela predvsem sledi dejstvo, da ima delavec možnost zahtevati ponovno izplačilo mezde, katerega mu preje ni bila izplačana v skladu z zakonitim predpisom. Smatra se, kakor da mezda sploh ni bila izplačana. Ponovno izplačilo mezde more delavec zahtevati kadarkoli, samo da ta zahteva ni zastarela. Zato je paziti na rok zastaranja, o katerem bomo govorili pozneje. V taki tožbi delodajalec ne more uveljaviti dejstva, da je delavec mesto plače v gotovini dobil odgovarjajočo množino blaga in da mu mora zato blago vrniti ali plačati. Na neveljavnosti izplačila mezde v drugih predmetih kakor v gotovini tudi ničesar ne spremeni dejstvo, da si je delavec sam želel izplačila mezde v blagu mesto v gotovini. Nepravilno izplačana mezda zapade v prilog bolniškega zavarovanja ali pa ubožni blagajni kraja, kjer ima podjetje svoj sedež.

Pogosto se dogaja, da delavci dobe gotovo blago na kredit. Obrtni red pravi v § 78 e, da tak kredit, ki je bil dan proti izrecnim predpisom zakona, ne more

biti niti od delodajalca, niti in članov njegove družine, niti od oseb, ki so pri teh članih zaposlene iztoženi, niti obratno in niti na kak drug način izjednačen. Vse take terjatve zapadejo in delavec ni dolžan, da jih poravnava. Kljub obstoju takih terjatev obdrži polno pravico do svoje nezmanjšane plače. Seveda pa mora terjatev kljub temu poravnati. Zakon ne dopušča, da bi se z njo obogatil. Poravnati jo mora napram bolniški blagajni, odnosno napram ubožnemu skladu dotičnega kraja.

Zakon pozna eno izjemo in sicer po § 1438 obč. drž. zakona. Dopustno je namreč delavcu na njegovo željo proti lastni rezijski ceni prepustiti na račun plače izdelke svojega podjetja. Po zakonu (t. j. obrtnem redu) so bili taki predpisi v varstvo mezde izdani zgolj zaradi tega, da bi podjetnik na račun mezde svojih delavcev ne pričel trgovati z najrazličnejšimi predmeti in bi tu na lahek način s pritiskom na delavca dosegel dobiček.

Predpisi o zaščiti mezde pa ne veljajo samo za podjetniško osebo, ampak tudi za člane njegove rodbine in za vse osebe, ki so pri teh osebah zaposlene in pa tudi za vse obrtnike, ki so v posrednem ali neposrednem stiku z obratom, v katerem je prizadet delavec zaposlen.

Za složen nastop povsod, kjer se skladajo interesi delavcev in nameščencev

Poglaviti smoter strokovnega delavskega pokreta mora biti, okrepiti organizacije in podpirati vse zakonite delavske ustanove. Z okrepljenimi organizacijami pridobi delovno ljudstvo na ugledu in možnosti uspešno zastopati interese svojega članstva. S krepko podporo zakonitih delavskih ustanov pa ostanejo v veljavi socialna zakonodaja, ki nudi delovnemu ljudstvu eksistenčno oporišča.

Že na podlagi teh dveh temeljnih ugotovitev je možno skupno nastopati z vsemi delavskimi in nameščenskimi organizacijami brez razlike na idejno smer. Kakor hitro skupno prizna-

mo potrebo in svobodo vsaki organizaciji, da se organizacijsko razvija, pridobiva svoje članstvo, potem ni nobene zadržke, da pristopimo k poglavitni, edini in najvažnejši zadevi, da nastopajo vse strokovne organizacije enotno, kadar gre za varstvo obstoječih zakonitih delavskih ustanov.

Izven dvoma sedaj ni čas za to, da se posamezne idejne smeri delavskih strokovnih organizacij bijejo med seboj, kdo bo imel več zastopnikov in vpliva na poedine delavske ustanove. Moč strokovnih organizacij je itak približno ugotovljena in ni težko porazdeliti mesta, ki odpadejo v uporabah delavskih

Ureditev zavarovanja za slučaj onemoglosti, starosti in smrti

Pri nas praktičnega izvajanja omenjenih panog zavarovanja še ne poznamo. To pomeni, da onemogli in starji delavci in nameščenci, kateri niso po kakem drugem zakonu zavarovani, za slučaj onemoglosti, starosti in smrti še niso preskrbljeni, kajti izključeno je, da bi pri današnjih težkih prilikah si namezdno delovni človek mogel iz svojega zaslužka kaj prihraniti. Tudi družine takih oseb so v slučaju smrti družinskega poglavarja prepuščene na milost in nemilost najbednejšemu življenju. Naše ubožno skrbstvo je nesistematično, revno na finančnih sredstvih, zato tudi ono ne more biti kos vsem velikim nalogam, katere izvira iz pomanjkanja teh panog zavarovanja.

Po vojni so vse države hitele s socialno politično zakonodajo in se trudile, da obstoječe panoge zavarovanja predvsem izpopolnijo z zavarovanjem onemoglosti, starosti in smrti. Zahteva po uvedbah teh panog zavarovanja je bila vsesplošna. Postala je last ne samo delavskih-političnih strank in socialno orientiranih skupin v narodu, ampak tudi last vseh drugih političnih strank in zlasti predstavnikov narodnega gospodarstva. Z uvedbo zavarovanja samega pa

Problem starostne in onemoglostne preskrbe še ni rešen in zaključen.

Preostaja še mnogo slojev v narodu izven okvirja zavarovanja, ki tako preskrbo potrebujejo; to so predvsem

mali trgovci, obrtniki in mali zemljiški posestniki. Ti tvorijo v terminologiji soc. zavarovanja tkzv. krog samostojno pridobitno delovnih oseb. Tudi na te hoče moderna zakonodaja raztegniti starostno, onemoglostno in posmrtno preskrbo. Na ta način so nastali zakoni o zavarovanju samostojno pridobitnih oseb za slučaj starosti in invaliditete ter smrti. V bistvu zakonite ureditve invalidnega, starostnega in posmrtnega zavarovanja pa leži, da tudi tako razširjeno zavarovanje še vedno ne objame vseh pomoči potrebnih oseb, bodisi radi visoke starosti, bodisi radi drugih momentov, ki te osebe izvzemajo iz zavarovanja, bodisi radi dejstva, da so bili prekratek čas podvrženi zavarovanju, da bi iz tega naslova mogli dobiti zadostno pomoč. Zato se soc. zavarovanje v modernih državah izpopolnjuje s tkzv. zakoni o splošni državni preskrbi pomoči potrebnih državljanov. Ta sistem je širši in je uveden zlasti v Avstraliji in v Sovjetski Rusiji ter v norveških državah, kjer poznajo tkzv. splošno narodno zavarovanje. S takimi zakoni izpopolnjeno soc. zavarovanje bi moglo odpraviti sistem miloščinarskega ubožnega skrbstva, ki je preostanek iz časov, ko kultura še ni razumela, da imej vsak človek napram javnosti absolutno zakonito pravico biti za slučaj potrebe, zlasti za slučaj onemoglosti in starosti preskrbljen. Ubožno skrbstvo nosi na sebi pečat neenakovrednosti človeka do človeka in ta pečat mora nova doba izbrisati.

Borba v naših krajih za uvedbo starostnega in invalidskega zavarovanja je stara. Zanima nas

borba v Avstriji,

v kateri smo bili prisiljeni živeti. Ta država je pod vplivom Nemčije, kjer so bile te panoge zavarovanja oživotvorjene že leta 1889., zgodaj morala misliti na izpopolnitev soc. zavarovanja. Razne delavske pa tudi delodajalske organizacije (zlasti živahni so bili obrtniki, kateri so postavili junktim med delavskim in svojim invalidnim zavarovanjem) so s shodi in resolucijami pritiskale na vlade. Tako se je zgodilo, da je leta 1904. Körberjeva vlada izdelala program za reformo in razširitev zavarovanja delavskega in nekaterih samostojno pridobitno delavnih oseb. Ta reformni načrt ni zadovoljeval. Zato je prišel leta 1908. nov načrt (Beckovl) in l. 1911. tkzv. Bienenstov načrt. Šele l. 1914 je soc. pol. odbor parlamenta izdelal končni zakonski osnutek, ki naj bi bil predložen parlamentu. Takrat pa je izbruhnila vojna in nade delavstva so ostale — nade do danes. V Avstrijski republiki je med tem seveda starostno in invalidno zavarovanje že davno uvedeno. Tudi druge nasledstvene države se že vesle podobnih zakonov. V ČSR npr. bodo v letošnjem letu izplačane prve starostne in invalidne delavske rente.

Omenjam naj tudi, da je

predvojna Srbija

l. 1910. v zakonu o radnjama uredila starostno in invalidno zavarovanje. Radi vednih vojska zakon ni stopil v življenje in tako je danes tudi delavstvo Srbije brez pokojninskega zavarovanja.

Delavstvo — približno 600.000 v državi, je do danes brez realne starostne in invalidne preskrbe.

Pod neposrednim vplivom vojnih in povojnih dogodkov

in miselnih razpoloženj je naš unificirani soc. zavarovalni zakon od 14. maja 1922 mislil tudi na starostno in onemoglostno zavarovanje in isto zakonito uredil — seveda ne tako, kakor to odgovarja delavskim potrebam, vendar pa je bil to vsaj pričetek sistematičnega urejevanja starostne in onemoglostne preskrbe državljanov. Zakon v čl. 109. pravi «da se zavarovanje za onemoglost, starost in smrt izvede, ko to določijo ministrski svet, najkasneje pa do dne 1. julija 1925.» Torej od tega dne dalje bi morali tudi pri nas imeti starostno in invalidno zavarovanje delavcev. Pod pritiskom gospodarskih krogov pa je finančni zakon ta termin na nedoločen čas podaljšal, tako, da je danes nejasno, kdaj bo starostno in onemoglostno zavarovanje dejansko stopilo v veljavo. To se je zgodilo, češ, da bi naše gospodarstvo teh bremen ne preneslo. Ta trditev ne more držati, kajti premija je tako nizka (znaša le 3 odst. od zavarovane mezde dnevno tako, da na delodajalca odpade le 1 in pol odst. od mezde dnevno), da pri gospodarski kalkulaciji sploh v poštev ne more priti in da niti malo na gospodarski razvoj vplivati ne more. Pri tem pa je pomisliti še na nekaj: na en način se za stare in onemogle delavce skrbeti mora. To delajo danes občine in oblasti. V njih proračunih vidimo precejšnje postavke za starostno in onemoglostno preskrbo. Nekatera podjetja iz letnih računskih zaključkov tudi nekaj votirajo za svoje stare in onemogle delavce ali vdove. Kratko: tudi danes mora naše javno življenje dati precejšnje vsote v svrhe invalidne in starostne preskrbe. Z uvedbo teh panog zavarovanja bi marsikaj tega odpadlo, tako, da bi bila dejanska obremenitev prav zelo malenkostna. Večja industrijska podjetja danes prav neprijetno občutijo pomanjkanje starostnega in invalidnega zavarovanja. Delavcev odpustiti ne morejo, zato jih zadržujejo v službi, četudi pri lažjih delih. Vendar jih ta dejstva ovirajo pri ekonomizaciji produkcije in pri ekonomizaciji porabe delavskih sil. Zato mislim, da je strah pred invalidnim in starostnim zavarovanjem tudi iz stališča interesov ma-

terijelnega gospodarstva le — predsek, katerega bo treba revidirati. Čas je, da vsa javnost enotno nastopi za uvedbo starostnega in invalidnega zavarovanja. To bi dvignilo konsumentsko moč in pripomoglo bi prav znatno k pomirjenju notranjih prilik. Zadolgo voljno ljudstvo je najmočnejši državni steber.

Predvsem mora delavstvo samo pričeti kazati večji interes

za uvedbo starostnega, invalidnega in posmrtnega zavarovanja. Zato je prav, ako se delavstvo upozna z najvažnejšimi določbami zakona o zavarovanju delavcev v pogledu, kako je v tem zakonu urejena ta vrsta zavarovanja.

Kdo bi bil podvržen starostnemu in onemoglostnemu zavarovanju?

Naš zakon je krog zavarovancev za razne panoge izenačil, zato bi bile temu zavarovanju podvržene vse osebe, ki so podvržene bolniškemu zavarovanju, t. j. vsaka oseba, ki svojo telesno ali duševno moč na kakršenkoli način daje v najem. Važno je pri tem vedeti, da zavarovalna zavezanost ni omejena na gotovo starost in na višino prejemkov, kakor je to ponekod drugod, da n. pr. zavarovanju niso pdvržene osebe, ki dosegajo gotov zaslužek in pa osebe, ki niso dovršile 18. leto starosti. Zavarovan pa pri nas ni celotni zaslužek, ampak le tkzv. maksimirani zaslužek letno Din 14.000.—. Samo od tega zneska se določa višina premij in podpor. Višji zaslužek ne pride v poštev. — Organizacija izvajanja starostnega in onemoglostnega zavarovanja odgovarja organizacijskim principom našega soc. zavarovanja: tudi te panoge zavarovanja bi izvajal preko okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani Osrednji urad v Zagrebu, tako, da bi se upravni stroški sedanjega zavarovanja radi uvedbe novih panog zavarovanja le malenkostno ali nič zvišali.

Prispevki so določeni na 18 odst. zavarovane mezde tedensko ali 3 odst. dnevno. Ta premija je zelo nizka in so seveda radi tega pokojnine sorazmerno tudi nizke in ne odgovarjajo potrebam delavstva. Rudarji n. pr. plačujejo za svoje starostno in onemoglostno zavarovanje 7 odst. premijo dnevno, v drugih državah se ta premija giblje od 6 — 10 odst.

Namen starostnega in onemoglostnega ter posmrtnega zavarovanja je po besedilu zakona ta, «da omogoča delavcem, če onemorejo ali se postarajo, vzdrževanje z dajanjem trajnih rent (invalidskih in starostnih rent) in da, če umrjejo, podpira zavarovane družino z dajanjem rent za deco (dečje rente) in najnujnejše pomoči vdovi in sorodnikom (posmrtna renta). Ločimo torej: invalidske, starostne, dečje in posmrtno rente. Osnovni predpogoj za pridobitev pravic do rent in podpor je plačilo premij in izpolnitev roka čakanja. Pri teh panogah zavarovanja je torej uveljavljeno načelo: brez plačila premij ni zavarovanja, do čim n. pr. pri bolniškem ali nezgodnem zavarovanju plačilo prispevka za članske pravice in za postanek zavarovalnega razmerja ni bistvene važnosti: tudi, ako premije niso plačane, oboleli član dobi zakonite dajatve. Drugi važni predpogoj je tkzv. *karenčna doba*, to je, član mora biti gotovo po zakonu predpisano dobo zavarovan in plačati prispevke, da pridobi pravico do podpor, ako bi onemogel ali umrl. Pred potekom tega roka članu ne nastane nobena pravica, dasi je n. pr. prispevke plačeval. Karenčna doba je zato zelo važna, kajti ni vseeno ali je ta doba krajša ali daljša. Delavstvo se bori za to, da je ta doba primerno kratka. Naš zakon predpisuje za invalidno zavarovanje 200 prispavnih tednov (4 leta), za starostno pa 500 tednov (10 let), za podpore v slučaju smrti 100 tednov (2 leti). Karenčna doba je potrebna predvsem v svrhu preprečitve simulacij in zlorab.

Zelo važen je pojem invalidnosti.

Ta pojem še ni povsem razčiščen; razni zakoni imajo v tem pogledu razne

predpise. Po našem zakonu je invalidna ona oseba, ki si vsled boleznih, starosti ali drugih telesnih hrib ne more služiti z delom svoj kruh tako, kakor to odgovarja delu polno zdrave osebe. Ako oseba ne zasluži niti tretjino t. j. ko, kolikor popolnoma zdrava oseba v istem poklicu, potem naš zakon taki osebi prizna invalidnost in s tem pravico do invalidne rente. Mišljena je tu trajna onemoglost. Po zakonu pa se more priznati tudi začasna invalidna renta oni osebi, ki po preteku bolniške podporne dobe (26 odnosno 52 tednov) ni za delo sposobna in sicer od preteka te dobe dalje. S tem je ustvarjena kontinuiteta skrbstva v slučaju delanezmožnosti.

Starostno rento priznava naš zakon z doseženim 70. letom starosti. Ta starostna doba je previsoka, ker je malo delavcev, ki bi to starost dosegli, zato mora iti zahteva delavstva za tem, da se ta doba zniža na 60 let; kajti tudi delavce naj v miru in brez skrbi uživa vsaj nekaj starih dni in ne, da mora do smrti težko delati.

Podpore so v našem zakonu enotno urejene

in so v glavnem od zaposlitve in plačevanja premij v svoji višini neodvisne. Navadno je pokojnina po daljšem službovanju večja, pri manjšem manjša. Naš zakon pozna le enotno pokojnino, katera znaša dvanaestkratni znesek povprečnega letnega prispevka. Le, ako delavec ni še 500 tednov plačeval prispevkov, znaša pokojnina le 8kratni znesek letnega prispevka. Merodajno je povprečje 10 let. Po teh predpisih bi najvišja pokojnina znašala nekako Din 400.—. Malo je to, toda vendar nekaj in pričetek zavarovanja sploh. Najnižja pokojnina mora znašati vsaj Din 1500.— letno. Razliko plača država.

Važno je, da se v dobo zaposlitve šteje vojaška doba in sicer na račun državnega proračuna, dalje doba bolezni in pa tudi čas, za katerega je podjetnik delavcu zavarovalni prispevek od plače odtegnil, a ne prijavil v zavarovanje.

V slučaju smrti so določene sledeče podpore: 1. pogrebna v višini 30-kratnega zneska zavarovane mezde ali 30 % pokojnine, ako je umrl rentnik;

2. dečje rente za zakonske in nezakonske otroke do 16. leta starosti v višini ene četrtine zavarovaneve pokojnine, t. j. približno Din 100.— mesečno;

3. vdovska renta v znesku ene četrtine moževe rente, toda le za dobo treh let. Ta omejitev gotovo ni pravična in socialna, ker mora vdova tudi po 3. letu od moževe smrti še naprej živeti. Zato je ta omejitev v večini zakonov odpadla in vdova uživa pokojnino, dokler je potrebna. Zakon skuša biti pravičen tudi napram osebam, ki karenčne dobe niso dosegle, in sicer na ta način, da priznava povračilo za člane vplačanih premij ali da dovoli prostovoljno podaljšanje zavarovanja. Zavarovanim ženskam priznava zakon povračilo premij, ako se omože. Pridobljene pravice skuša zakon varovati 5 let. Po preteku tega časa pravice ugasnejo.

To so na kratko najvažnejša določila zakona. Ostali smo edina država, katera starostnega in invalidskega zavarovanja delavcev še nima. Kdo more to dejstvo pred narodom in pred kulturnim svetom še naprej zagovarjati? Mislim, da nihče! Zato je čas, da se vsi potrudimo, da uvedbo tega zavarovanja dosežemo in dobimo na ta način nad pol milijona zadovoljnejših državljanov.

Naše zavarovanje za slučaj bolezni

(Konec)

V zdraviliščih in okrevališčih SUZOR je bilo začetkom leta 1927: moških 14, ženskih 5, prirastlih tekom leta moških 70, ženskih 38; odpadlih tekom leta 59 moških, 31 ženskih; stalež koncem leta 1927 moških 25, ženskih 13.

V letu 1927 se je oskrbovalo na Golniku 15 očanov, 14.057 oskrbnih dni; na Klenovniku 26 članov 1502 oskrbna dneva; na Rabu 94 članov 4148 oskrbnih dni; v Kraljevi 7 članov 261 oskrbnih dni; v Dolenjskih Toplicah 19 članov 340 oskrbnih dni; v Krapinskih Toplicah 9 članov 173 oskrbnih dni; v Rinskih Toplicah 8 članov 154 oskrbnih dni.

Na Golniku je bilo odpuščenih 64 moških, 43 ženskih, skupaj 107 članov. Po poklicu je bilo: 29 delavcev, 41 profesoristov, 11 hišnih poslov, 7 šivilij, 3 poljedelski delavci, 3 trgovski pomočniki, 11 članov pisarniške stroke, 2 člana ostalih poklicev. Doba zdravljenja je trajala: pri 12 članih po 8 tednov, pri 35 članih do 13 tednov, pri 48 do 26 tednov, pri 10 do 39 tednov in pri 2 članih do 52 tednov.

V ambulantno zdravljenje je bilo leta 1927 sprejetih moških 56.800, ženskih 31.031, nakazanih članov v zdravljenje specialistom moških 4350 (2837), nakazanih svojcev specialistom 642 (1492), nanovo sprejetih svojcev v amb. zdravljenje mošk. 10.743 (22.528), število svojcev, katere so obiskali zdravniki na domu moških 1862 (3109), število svojcev, umrlih tekom zdravljenja moških 90 (163), porodov svojek 3070.

V letu 1927 je urad izplačal naslednje

dajatve:

1. Hranarina, redna, polovična in dvojna Din 9.846.334.71, 2. podpora za porodnice, članice 1.328.786.90, 3. podpora za porodnice, svojke 206.800.65, 4. dečja oprema, članice 291.320.80, 5. dečja oprema, svojke 1.641.570.60, 6. Oskrba v bolnicah, člani 3.468.478.95, 7. oskrba v bolnicah, svojci 972.720.88, 8. Zdravila in zdravilni pripomočki za člane 7.870.741.20, 9. Zdravila in zdra-

vilni pripomočki za svojce 733.474.91, 10. podpore za dojilje 45.042.10, 11. babiška pomoč, članice 159.327.70, 12. babiška pomoč, svojke 587.727.10, 13. pogrebna 356.999.70, 14. zdravljenje v kopalniščih 300.607.40, 15. zobozdravniki in zobne naprave 573.585.60. Skupaj Din 25.081.453.81 ali dobri dve tretjini celokupnega predpisa (ne prejemkov!) se je porabilo za direktne dajatve bolnim članom v okviru zakonitih določil. Pri tem niso všteti honorarji za zdravnike.

Zobni ambulatorij v Ljubljani je pričel poslovati januarja 1927. Do konca leta 1927 je imel 11.662 obiskov. Od teh odpade na člane 5026, članice 5898, svojce 86 in svojke 552.

V preteklem letu se je izdrl v zobnem ambulatoriju 4187 zob z injekcijo. Plomb se je izvršilo 1336. Zob se je lečilo in plombiralo korenine 685. Plombe so bile sledeče: 654 amalgam plomb, 401 Harvard cement, plomb, 271 porcelan plomb, 10 cink. cement. plomb.

Ostalim članom so nudili zobne dajatve zobozdravniki in zobotehniki na kraju ali v bližini njih bivališč.

Zdravniška služba.

Ob koncu leta 1927 je bilo v uradovi zdravniški službi skupno 135 zdravnikov, od teh odpade na zdravnike uradnike 12, na pogodbene v smislu kolektivne pogodbe 107 in pogodbene v smislu specialnih pogodb 16 zdravnikov. Po specialistih so zasedene sledeče stroke: za tuberkulozo (1), za spolne bolezni (1), za otorinolaringologijo (2), za očne bolezni (2), za živčne (1), za rentgenologijo (3), za kemično-diagnostični laboratorij (1), zobozdravništvo (5), za porodništvo (1), za kirurgijo in ortopedijo (2), za otroške bolezni (2), za fizikalno medicino (1).

Zasedeno je bilo 1 mesto šef-zdravnika, za pregledovanje neizgovornih slučajev je bil nameščen 1 zdravnik, kateri je v slučaju odsotnosti nadomestoval tudi šef-zdravnika.

Zdravniški okoliši so v pretežni večini odgovarjali okrožnim ali sreskim

okolisem, tako da so bili članom na razpolago najbližji zdravniki. Povprečno odpade že na 700 članov en zdravnik.

Tudi glede babiške pomoči je služba urejena tako, da član more klicati najbližjo ali katerokoli babico, kateri se prizna honorar po kolektivni tarifi.

Zobozdravniško službo po deželi so opravljali predvsem zobozdravniki, kjer pa teh ni, konc. zobotehniki in sicer po minimalnem tarifu.

V pretečenem letu so poslovali ambulatoriji v Ljubljani, v Mariboru, Celju, Ptuj, v tobačni tovarni v Ljubljani, v papirnici v Vevčah; na novo je bil odprt ambulatorij v tovarni Westen v Gaberju pri Celju. Ostali ambulatoriji so se izpopolnjevali z ozirom na opremo.

Uradovi člani se niso posluževali samo zdravstvenih naprav v lastnih ambulatorijih, ampak tudi privatnih naprav zdravnikov samih, predvsem kremenskih svetilk proti primerni odškodnini.

IV Mariboru se je potom posebne pogodbe uredila rentgenološka služba, na novo se je ustvarila specialna zdravniška služba za venerične in kožne bolezni.

Z zaključki ravnanjstva je dana možnost, da se v Mariboru in Celju v zvezi z mestnimi zastopi ustanovi fizikalno zdravilišče in razne medicinske kopeli. Seveda pa bo to finančno mogoče le, ako se zaostanek na neuplačanih prispevkih zniža na znesek 2 in pol mesečnega predpisa.

Stroški zdravniške službe, zdravnikom izplačani honorarji in drugi prejemki so v letu 1927 dosegli Din 3 milj. 715.796,65 ali 10,11% vseh izdatkov iz naslova bolniškega zavarovanja.

Po teh podatkih odpade povprečno na 1 zdravnika Din 27.524,42 letnega honorarja, ali na 1 prijavljeno obolenje Din 22,83.

Na izdatkih za zdravila in zdravilne pripomočke izkazujejo računski zaključki za člane Din 2.870.741,20, za svoje Din 733.747,91, skupaj Din 3.604.389,11, t. j. porast izdatkov napram letu 1926 za Din 607.635,04. Od teh izdatkov odpada na člana in leto Din 43,67!

Za urad je bilo merodajno ono osnovno načelo, katero je v skladu z medicinsko vedo in ekonomijo: predpisovati najbolj učinkovita zdravila, tudi ako so draga, ako ni enakovrednih cenejših zdravil, in predpisovati je toliko, kolikor je potrebno brez vsakih nepotrebnih in neučinkovitih primesi. Da kljub temu pravilnemu načelu člani z zdravili urada niso zadovoljni, ima svoj vzrok v veliki reklami za razne specialitete, katere klinično nimajo nobene vrednosti, in pa delno v odporu apotekarjev in tudi nekaterih zdravnikov proti ekonomičnemu ordiniranju zdravil članom in svojem. K temu se pridružuje še dejstvo, da vsak bolnik hoče dobiti zdravilo, dasi je po diagnozi in terapiji nepotrebno. Izračunano je, da bolniške blagajne izdajo za zdravila trikrat do štirinastkrat več, kakor

privatno plačujoči pacienti, kateri v današnjih draginskih prilikah tudi ne morejo plačati onih zdravil, katera bi morda želeli.

Eno je treba vedeti: zdravja v apoteki ni mogoče nikdar kupiti. Zdravje je doma v higijeničnem življenju, v dobri hrani in zdravem stanovanju, t. j. v plači delavca in v njegovi izobrazbi.

Posebno pozornost je urad posvečal tuberkuloznim obolenjem in ni odklonil nobenega slučaja, kateri je bil za sanatorijsko zdravljenje predlagan ali da bi na katerikoli način omejeval to zdravljenje. Nasprotno: skušal je potom zdravnikov in nadzornikov bolnikov doseči, da bi vsi za sanatorijsko zdravljenje primerni slučaji bili za tako zdravljenje od strani zdravnikov predlagani. V sanatorijih za tuberkulozne se je zdravilo 176 oseb, skupaj 15.559 oskrbnih dni.

Na take člane je urad opozarjal tudi podjetja, da jih zaposluje pri zdravju manj škodljivem delu. Vse take bolnike je urad po odpustu iz sanatorija vodil v evidenci. Urad je v svrhu učinkoviteše protituberkulozne akcije pričel z zbiranjem stanovanjskih in drugih važnejših podatkov pri tuberkulozno obolenih članih.

Največ članov je bilo v tuberkulozne sanatorije oddanih iz območja ekspoziture Maribor in sicer 52 članov; od vseh članov, oddanih v sanatorijsko zdravljenje, jih odpade na mariborsko oblast 97, na ljubljansko 79.

Urad nima zakonite in finančne možnosti, da bi v tem oziru svoje delovanje mogel raztegniti zlasti na otroke, kateri so infekcijskim možnostim posebno izpostavljeni in potrebujejo utrditve svojih telesnih sil.

Tudi materinska skrb za dojenčke je omejena le na priznavanje pred ali poporodniških podpor, niso pa na razpolago domovi, v katerih bi bile posebne zaščite potrebne matere in dojenčki nameščeni, da bi pri pomanjkanju primernih lastnih stanovanj in pri nezadostni prehrani dobivali pred in po porodu zadostno hrano in primerno oskrbo. Tudi primanjkuje skrbstvene sestre. Porodov izkazuje l. 1927 pri članicah 1016, pri svojkah 3070.

Nezgodno zavarovanje.

V letu 1927 je bilo javljenih 1864 nezgodnih slučajev ali 2,22% napram povprečju članstva. Od tega števila nezgod je bilo v 4 tednih izlečenih brez nadaljnjih posledic 1122 slučajev, v 10 tednih je bilo brez posledic izlečenih 320 slučajev.

Začasne rente so bile priznane v 202 slučajih, trajne v 32 slučajih. Povprečni odstotek delanezmožnosti po staležu z dne 31. 12. 1927 znaša 52,07 odstotka.

Rent pod 20% je bilo priznanih 47. Smrtnih nezgod je bilo 55; vdovskih in otroških rent je bilo priznanih 30.

Proteze in drugi pripomočki so bili priznani v 15 slučajih.

Največ prijavljenih nezgod odpade na lesno stroko in sicer 36%.

Narodno-strokovna zveza

Volitve delavskih zaupnikov.

Se nekaj dni nas loči od zadnjega roka, ko morajo biti povsod izvršene volitve delavskih zaupnikov v obratih. Podružnice so dobile natančna navodila, kako imajo postopati in izvesti veliko nalogo, ki jih čaka.

Upravni odbor NSZ je na svoji zadnji seji sklenil, da morajo vse podružnice zastaviti vse svoje sile, da se volitve izvedejo povsod, kjer je več kot 10 delavcev v podjetju. Podružnice naj tedaj ne odlašajo, temveč še v zadnjih dneh podvzamejo vse, da se udeležijo volitev obratnih zaupnikov.

Delavska zbornica ima na razpolago tiskovine za volitve in se je v slučaju potrebe obrnila na tiskarstvo, ki bo posredovalo, da dobi podružnica takoj vse kar potrebuje.

Navodila ne mislimo v tej notici dajati, ker jih imajo že vse podružnice. Zdi

se nam le zelo važno, ponovno in zadnjič s tega mesta opozoriti podružnice na važnost volitev delavskih obratnih zaupnikov!

V vsakem podjetju, v vsaki tovarni moramo imeti svojega zaupnika. To bodi geslo vseh naših organizacij. To je tudi sklep upravnega odbora, ki se mora izvesti.

★

Važno opozorilo vsem podružnicam!

Z ozirom na novo stanje v državi naj naše organizacije ne prenehajo z rednim delom. Podružnice naj nemoteno sklicujejo vsa svoja zborovanja, vendar jih morajo v smislu zakon. določil najpogostejše tri dni prej javiti pristojnemu sreskemu poglavarstvu. To naj storijo raje par dni prej in naj ne čakajo zadnjega dne. Podružnice so prejele te dni okrožnico, po kateri se imajo strogo ravnati.

V vsakem slučaju pa naj se obrnejo na centralo.

Otvoritev palače Delavske zbornice v Ljubljani.

Palača Delavske zbornice bo do začetka februarja popolnoma dovršena in se bo po sklepu upravnega odbora Delavske zbornice vršila nje slovesna otvoritev v dneh 16. in 17. februarja t. l.

Svečanost otvoritve obsega naslednji spored: v soboto 16. februarja popoldne bo plenarna seja Delavske zbornice; zvečer istega dne priredijo v Delavski zbornici registrirane strokovne organizacije svoje posebne prireditve. Strokovna komisija priredi proslavo v dvorani Sokola I. na Taboru, Jugoslovanska strokovna komisija bo imela svojo prireditev v unionski dvorani in vse narodne strokovne organizacije, med njimi v prvi vrsti Narodno-strokovna zveza pa v veliki dvorani Kazine. O naši prireditvi več na drugem kraju. V nedeljo, 17. februarja se bo vršila dopoldne svečana otvoritev palače, zvečer pa se bo vršila skupna prireditev v novi dvorani Delavske zbornice.

Na ta velik praznik slovenskega proletariata bodo povabljeni številni gosti iz cele države in inozemstva.

Naše članstvo že sedaj pozivamo, da se v velikem številu udeleži te skupne naše proslave in se raduje otvoritve prvega Delavskega doma v prestolnici Slovenije.

Proslava ob priliki otvoritve palače Delavske zbornice. Narodna strokovna zveza priredi skupno z Zvezo društev privatnih nameščencev Slovenije, Udruženjem jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev ter delavskega mladinskega društva »Bratstvo« družabni večer v soboto, dne 16. februarja t. l. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Kazine. Družabni večer se vrši v okviru proslave ob priliki svečane otvoritve palače Delavske zbornice. Na sporedu je koncert orkestra »Sloge«, pevskega zbora »Sloge« in recitacije članov »Bratstva«. Podrobnejši spored objavimo v prihodnji številki. Že danes pa vabimo tako ljubljansko kakor izvenljubljansko napredno delavstvo in nameščenstvo, da se te naše proslave udeleži v kar največjem številu.

Št. Pavel.

Naša podružnica je imela prejšnji teden svojo sejo, katere se je udeležil tudi centralni tajnik tov. Kravos. Na tej seji je bilo med drugim sklenjeno tudi to, da se vrši v nedeljo 20. t. m. občni zbor podružnice, in sicer ob 1. uri popoldne v prostorih g. Vedenika. Dopoldne bo zadnja seja sedanjega odbora, katere se udeleži tudi strokovni tajnik iz Ljubljane. Popoldne istega dne se vrši ob 3. uri popoldne v prostorih g. Vedenika zanimivo predavanje o Jugoslaviji. Predava strokovni tajnik tov. Kravos. Predavanje spremlja 100 krasnih skioptičnih slik, ki nam bodo pokazale vso lepoto našo države. Naj nihče ne manjka na občnem zboru in na zanimivem predavanju. Agitirajte od člana do člana, da bodo enkrat polnoštevilni na občnem zboru.

Medvode.

Podružnica Narodno - strokovne zveze v Medvodah bo imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 27. t. m. z običajnim dnevnim redom. Občnemu zboru bo prisostvoval tudi delegat centralne. Vabimo vse člane, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Članstvo bo dobilo posebna vabila kot običajno. — Tajnik.

Celje.

Prejšnji teden nas je obiskal centralni tajnik, s katerim smo se pogovorili o delu naše podružnice. Podružnica ima sedaj svoj lep lokal v novi hiši Delavske zbornice in bo njeno delovanje lažje. Sedaj je bilo vsako delo otežkočeno, ker nismo imeli svojega lokala in smo morali zborovati po gostilnah. Tovariše prosimo, naj redno plačujejo članarino in naj se polnoštevilno udeležijo vseh zborovanj. V kratkem priredimo članski sestanek, na katerega že sedaj opozar-

jamo. Na tem sestanku bo poročal delegat centralne iz Ljubljane.

Ptuj.

Tukajšnja podružnica pridno deluje in se pripravlja na občni zbor. Že danes opozarja odbor članstvo na redni letni občni zbor, ki se bo vršil v prvih dneh februarja. Isti dan priredi podružnica tudi predavanja in bo povabila predavatelja iz Ljubljane. Da bo podružnica tudi v tem letu imela uspehe, se mora vse članstvo odzvati vabilu in prisostvovati občnemu zboru, da se pogovorimo o bodočem delu v podružnici. Na občnem zboru moramo tudi spopozniti odbor.

Litija.

Kulturno-prosvetni odsek v Litiji prav pridno dela in je priredil že več prav lepih predavanj. Delavstvo se pa vseeno še veliko premalo zanima za predavanja, kar kaže vsakokratni posest. Pozivljamo članstvo naše podružnice, naj se delavskih predavanj udeleži v kar največjem številu in s tem pokaže zanimanje za vsa predavanja, ki so mu lahko samo v korist. — Podružnica Narodno str. zveze je pridno na delu. Pripravlja se za občni zbor, ki bo v polovici februarja. — Posebno dobro uspeva uradniška skupina pod vodstvom agitnega tov. Bizjaka. Nameščenci tovarne so kompaktno organizirani in tvorijo stebel delavske podružnice. Dobro bi bilo, da delavstvo sledi uradniški skupini ter tudi kompaktno pristopi k naši podružnici. — Drugače v Litiji ni nič novega. Predpust je tu in prireditve vse polno. Mladina se vrti, da je veselje, delavci pa samo gledamo to vrtenje in si včasih zaželimo vsaj en del onega delarja ki se ob predpustnem času potroši brez vsake koristi. — Blagajnik podružnice opozarja članstvo, da bo poveril nekaterim tovarišem pobiranje članarine po oddelkih. Naj ne bo nobene, ki bi odklonil vplačilo članarine. Vsi naj plačajo redno in točno kot doslej. Kdor ne bo redno plačeval članarine, mu bo blagajnik ustavil list.

Tržič.

Pripravljalna dela za ustanovitev podružnice Narodno strokovne zveze v Tržiču gredo h kraju in se bo vršil ustanovni občni zbor tekom meseca februarja. Na občni zbor bo prišel tudi delegat centralne, na kar že danes opozarjamo vse članstvo. Vabila za občni zbor bodo pravočasno razposlana in je dolžnost vsakega prijavljenega člana, da se ga udeleži in pripelje tudi druge tovariše seboj. Narodno zavednega delavstva je veliko v Tržiču in njega okolici in mora vse to delavstvo v našo organizacijo. Naši nasprotniki odvrčajo delavstvo od naše organizacije in mu žugajo, toda bati se ni nikogar! Razumeti je strah nasprotnikov in zato mora vsakdo v našo novo organizacijo.

Vsem podružničnim blagajnikom. Na seji upravnega odbora sem iznesel pravo stanje naše blagajne in poročal o vplačevanju posameznih podružnic. Delegati so obljubili, da bodo takoj podvzeli vse potrebno, da se bo članarina povsod in v redu polnirala. Z ozirom na to obljubo se obračam na vse moje tovariše blagajnike in jih prosim, naj povprašajo delegata o mojem poročilu in naj gredo potem na delo, da popravijo, kar so doslej pogršli. Pobirajte redno in pri vseh članih članarino in jo tudi redno in točno obračunavajte centrali. Kdor nima tiskovin za obračune in seznam članstva ali čekovnih položnic, naj zahteva, pa mu jih centrala takoj pošlje. Upam, da mi ne bo treba več apelirati na tovariše in da bodo sami urvideli potrebo rednega obračunavanja s centralo. — Centralni blagajnik.

Zahtevajte „DELO“ v vsakem javnem lokalu!